

**EL CONSELL REIAL DURANT EL REGNAT
DE MARTÍ L'HUMÀ**

MARIA TERESA FERRER I MALLOL

Institució Milà i Fontanals. CSIC
i Institut d'Estudis Catalans

A la Corona catalano-aragonesa, a la Baixa Edat Mitjana, el rei no exercia el poder de manera exclusiva: havia de tenir en compte diferents forces representades a les Corts i, de manera més permanent, en el consell reial. Però, qui formava part del Consell del rei?, qui en nomenava els membres?, quin poder exercien realment?

La primera pregunta és la més fàcil de respondre: en formaven part els parents del rei; els grans dignataris eclesiàstics; els membres de la noblesa amb càrrec a la cort -camarlencs, majordoms, uixers d'armes etc.- o amb càrrecs al govern o a l'exèrcit -almirall, governadors generals de cada regne, justícia d'Aragó; d'altra banda, n'eren membres els alts càrrecs de l'administració: el canceller, el vice-canceller, el mestre racional, el tresorer, alguns promovedors de negocis, gairebé sempre els batlles generals, i també persones nomenades pel rei entre gent de la seva confiança, sovint ciutadans de les grans ciutats dels regnes.

Establir una llista d'aquestes persones és, doncs, un primer pas per a aproximar-nos al coneixement del consell assessor d'un monarca, en aquest cas Martí l'Humà (1396-1410). Es el que he fet, examinant la documentació publicada, especialment l'Itinerari del rei Martí publicat per Daniel Girona, la documentació inèdita que tinc reunida i, sobretot, les llistes de testimonis que validen els privilegis reials, preses dels registres *Gratiarum* del regnat de Martí l'Humà¹; aquestes llistes potser no són exhaustives, especialment pel que fa als personatges que ocupaven càrrecs cortesans inferiors als de camarlenc i majordom, però crec que s'hi troben les persones més notables presents a la cort i que ens proporcionen dades més regulars que altres fonts, com el dietari de l'escrivà del racional, que delimita millor els períodes d'estada a la cort dels principals personatges però no és continu.

Les llistes de testimonis dels privilegis reials indiquen sovint, també, el càrrec del personatge, cosa que ajuda a fer l'organigrama dels membres de la cort i del consell, ja que els nomenaments per a aquests càrrecs no es troben amb facilitat.

Les llistes que he confeccionat són, però, tan llargues, que és impossible encabir-les en l'espai d'una comunicació; per això m'he hagut de decidir a publicar-ne ara només algunes.

La llista dels parents del rei és fàcil de fer i per això l'he suprimida de l'Apèndix. Recordem que pertanyien a tres branques: els descendents de l'infant Jaume, germà de Pere el Cerimoniós, comte d'Urgell; el comte Pere, fill de l'infant, i el seu fill Jaume; els descendents de l'infant Pere,

---

1. No he pogut indicar les referències a la signatura arxivística de les llistes de testimonis, que m'han servit per a comprovar també la freqüència d'estada de cada personatge prop del rei, ja que allargaven excessivament la comunicació. Són fàcils de trobar als registres de *Gratiarum*.

comte de Ribagorça i de Prades, germà del rei Alfons el Benigne, que eren Alfons, marquès de Villena i duc de Gandia, i el seu fill Alfons, comte de Dénia, d'una banda, i Joan, comte de Prades i els seus fills Jaume i Lluís, bisbe de Mallorca de l'altra; i els descendents de l'infant Ramon Berenguer, comtes d'Empúries: el comte Joan I, mort el 1398, i els seus fills Joan II i Pere II, morts prematurament el 1401. De tots ells el més pròxim al rei fou Jaume d'Urgell, casat amb la infanta Isabel, germanastra del monarca. També tingueren molt de contacte amb el rei el duc de Gandia i el seu fill Alfons, igual com Jaume de Prades.

La llista dels alts dignataris eclesiàstics també l'he suprimida de l'Apèndix. Convé destacar aquí els qui ocuparen el càrrec de canceller: Garcia Fernández de Heredia, arquebisbe de Saragossa, que ja ho era en temps de Joan I² i que ho continuà essent fins al 1399. Ennec de Vallterra, arquebisbe de Tarragona, que ja havia estat canceller de l'infant Martí, ho fou entre 1400³ i 1407, de manera més nominal que real; finalment, Francesc de Blanes, doctor en decrets, bisbe de Girona (1408-1409) i de Barcelona (1409-+1410), referendari de Benet XIII i conseller i promovedor del rei almenys des del 1399, ho fou des de 1407 fins a la seva mort.

Altres eclesiàstics molt destacats dins del consell foren:

Hug de Llupià o de Bages, bisbe de Tortosa (1379-1397) i després de València (1397-1427). Pertanyia a una família noble rossellonesa i era germà de Ramon de Llupià o Bages. Exercí gran influència i tingué una presència gairebé constant prop del rei des del començament del regnat.

Pere Serra, cardenal, conegut com a cardenal de Catània (1397-+1405), era doctor en dret i estava lligat a la casa del rei Martí des d'abans que accedís al tron. L'acompanyà a Sicília el 1392, i actuà com a vice-canceller. Fou un dels principals consellers que l'infant Martí deixà al seu fill quan tornà a Catalunya³.

Fra Antoni Ballester, arquebisbe d'Atenes (1370-1403) i després de Càller (1403-1414), havia hagut d'abandonar Grècia el 1389, després de la pèrdua dels ducats, i es refugià a Catalunya. Seguí la cort durant força temps i fou persona influent.

Cal esmentar encara Alfons de Tous, bisbe de d'Elna (1409) i després de Vic (1410-1421), home molt apreciat pel rei i persona interessada pels

2. J. TRENCHS- A. M. ARAGO, *Las cancellerías de la Corona de Aragón y Mallorca desde Jaime I a la muerte de Juan II*, Folia Parisiensia. 1, Institución Fernando el Católico, Saragossa, 1983. 34.

3. J. ZURITA, *Anales de la Corona de Aragón*, ed. a cura de A. CANELLAS, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 1978, , vol. 4, 819, 829 (lib. X, caps. 62 i 64).

afers públics i amb una bona experiència, ja que exercia el càrrec de diputat del General pel braç eclesiàstic des de l'any 1396⁴.

Altres eclesiàstics que ostentaren el títol de conseller foren els bisbes de Barcelona Ramon d'Escales (1386-+1398) i Joan Ermengol (1398-+1408); el bisbe d'Osca Joan de Baufés (1393), que era confessor del rei; el bisbe de Mallorca Lluís de Prades (1390-1403 i 1407-1429), parent del rei; el bisbe de la Seu d'Urgell, Galceran de Vilanova; el bisbe de Sogorb, Joan de Taust (1410-1427); el mestre de Montesa, Berenguer Marc; els abats de Ripoll, Poblet, Santes Creus i Sant Cugat etc.

Confeccionar la llista dels alts dignataris de la cort com camarlencs, majordoms, uixers d'armes, alutzirs, cambriers i alguns càrrecs diversos ha estat força laboriós; per això he inclòs precisament aquesta llista a l'Apèndix.

Segons les ordinacions de Pere el Cerimoniós, els camarlencs eren responsables de la seguretat del monarca i de la custòdia del segell secret; havien d'ésser nobles, ja armats cavallers, i esdevenien consellers del rei automàticament. Havien d'ésser dos, però he pogut comprovar que hom considerà que dos eren els que havien d'estar en servei i que, per tant, havien de cobrar un estipendi; el nombre total de camarlencs era molt superior. Per ara n'he identificats quaranta-un i no puc assegurar que no fossin encara més. Feien torns a la cort per servir el rei i, si el monarca desitjava tenir-ne en servei algun altre, a més dels dos establerts, havia d'ésser supernumerari, tal com ho especificà l'escrivà del racional en el seu dietari amb motiu de la recepció com a camarlenc dels germans Pere i Ramon Torrelles, considerats "ultra lo nombre dels II camarlenchs ordinaris", l'any 1408⁵.

El càrrec de majordom era també de gran influència prop del rei; la direcció de la gent de la casa del monarca era la seva competència principal. Segons les ordinacions del rei Pere hi havia d'haver tres majordoms, que havien d'ésser nobles i cavallers: un per Aragó, un per València i Mallorca i un per Catalunya; dos majordoms més podien ésser simples cavallers. Però, com en el cas dels camarlencs, eren més; n'he comptats un total de nou. D'aquests només un era aragonès, Miguel Sánchez de Gurrea, dos eren clarament catalans, Ramon de Blanes i Bernat Alemany d'Orriols, un, Pere de Cervelló, és dubtós si era considerat català o valencià, ja que tenia interessos a tots dos estats, mentre que la resta eren valen-

4. M. T. FERRER I MALLOL, *Els primers diputats de la Generalitat de Catalunya (1359-1412)*, a "Miscel·lània d'Homenatge a Miquel Coll i Alentorn en el seu vuitantè aniversari", Barcelona, 1984, 252.

5. D. GIRONA I LLAGOSTERA, *Itinerari del rey en Martí*, "Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans", IV (1911-12) i V (1913-14), 622.

cians: Ximèn Pérez de Calataiud, Pere Sanxis de Calataiud, Gil Roís de Pueyo, Galceran de Riusec i Vidal de Blanes.

Els uixers d'armes havien d'acompanyar el rei en els seus desplaçaments a peu i a cavall i havien d'anar armats per evitar que ningú no autoritzat s'acostés al monarca. Havien d'ésser d'estirp noble, però no necessàriament cavallers, ja que podien ésser donzells. Segons les ordinacions havien d'ésser quatre, però per ara n'he trobats vint.

Els algtzirs tenien jurisdicció per a conèixer les causes civils i criminals de menor entitat relatives als domèstics del rei o de la reina o de les persones que es trobaven a la cort, mentre que les causes per delictes més greus eren competència del consell reial. Els algtzirs havien de consultar el canceller o el vice-canceller sobre aquestes qüestions i havien de jutjar assessorats per un oïdor. Atès el gran nombre de consellers i de personal que servia a les cases del rei i de la reina i l'abundància de familiars, títol atorgat profusament pels reis, la jurisdicció dels algtzirs reials era molt extensa. Segons les ordinacions, els algtzirs havien d'ésser dos, però per ara n'he trobats vint i crec que n'hi havia més⁶.

L'any 1401 els consellers de Barcelona es van queixar al monarca del nombre excessiu d'oficials que exercien jurisdicció i que no havien de purgar taula, és a dir, que no havien de respondre -acabat l'exercici- a les demandes de les persones perjudicades per llur actuació. La queixa anava dirigida contra els algtzirs i el rei hagué de concedir que només dos dels seus algtzirs o del primogènit poguessin actuar simultàniament al terme de Barcelona. Estarien autoritzats a actuar-hi només els dos primers de la llista de l'escrivà de ració⁷.

Altres càrrecs de la cort eren els de coper, falconer, cavallerís etc., que eren de menor importància, bé que normalment els qui els ocupaven atenyien la consideració de consellers. Pel que fa als cambrers, era una dignitat menor però era el pas previ a destins més alts. Per exemple, els germans Pere i Ramon Torrelles foren primer cambrers, després cambrers majors i finalment camarlencs. Al llarg del regnat he comptat vint-i-un cambrers, però podrien ésser més. No he pogut incloure aquesta llista a l'Apèndix per raons d'espai.

Un altre grup interessant el formaven els consellers que no van ocupar cap càrrec concret però que van exercir una gran influència sobre el rei, com Francesc d'Aranda, cavaller aragonès i després donat de Portaceli, o

6. Pel que fa a les ordinacions del rei Pere cf. CODOIN, V, 62-68 (camarlencs), 11-18 (majordoms) i 96-98 (uixers), 102-107 (algtzirs). Per a la resta d'informacions cf. les llistes que segueixen.

7. ACA, C, reg. 2197, ff. 63 v.-64 r. (1401, maig, 18).

que li donaren un ajut molt important, com Francesc de Casasaja, mercader i armador barceloní, que ajudà a finançar l'expedició a Sicília.

També havia elaborat la llista dels càrrecs del govern i de l'administració, força difícil de confeccionar, especialment per acabar de fixar la cronologia de tots els nomenaments, però no l'he poguda incloure aquí i la publicaré en una altra ocasió.

Pel que fa a la cancelleria, he pogut completar les llistes del Professor Trenchs. Ja m'he referit abans als eclesiàstics que ocuparen el càrrec de canceller i ara faré una menció breu dels vice-cancellers i del protonotari. En aquesta època hi hagué tres vice-cancellers: Macià Castelló i, després, Esperandeu Cardona per Catalunya, Ramon de Francia per Aragó i Domingo Mascó per València, però un d'ells, Macià Castelló, fou nomenat vice-canceller primer perquè de fet substituïa el canceller, sovint absent de la cort, especialment durant l'època d'Ennec de Vallterra. A més, calgué comptar amb un bon nombre de regents de la cancelleria, que substituïen el canceller o el vice-canceller en les seves absències o els ajudaven. N'he comptat sis. El càrrec de protonotari fou ocupat per Ramon Sacoma i després per Pere Besanta.

Els promovedors de negocis eren un element important per a la bona marxa dels afers de la cancelleria i de la cúria, ja que s'encarregaven de dirigir i d'activar els tràmits que havien de seguir fins a arribar a la decisió final. Segons les ordinacions, havien d'ésser quatre, dos cavallers i dos doctors en dret civil, però en total n'he comptats divuit al llarg de tot el regnat, amb un clar predomini dels juristes, reflectint la gran importància que havien anat prenent en els òrgans de govern. De tota manera cal advertir que a vegades aquest càrrec era concedit a títol honorífic i que potser alguns no arribaven a servir a la cancelleria⁸. Els promovedors tenien també la missió d'assessorar els consellers del rei i, si el canceller o el vice-canceller eren absents, els havien de substituir en el consell, ja que ells mateixos solien ésser consellers⁹. Tampoc no puc incloure aquí la llista dels promovedors.

A l'àrea de les finances, el càrrec de mestre racional fou ocupat per Pere d'Artés i després per Pere Savall, i el de tresorer per Joan Desplà.

Un darrer bloc de càrrecs és el format per lloctinents i virreis, governadors, batlles i procuradors fiscals als diferents regnes.

Un cop confeccionades les llistes dels diferents grups que he esmentat abans, és a dir, parents del rei, alts eclesiàstics, nobles, càrrecs de govern i

8. ACA, C, reg. 2209, f. 145 r. (1396, octubre, 1).

9. CODOIN, V, 124-126.

d'administració etc., havia afegit a cada nom una petita biografia que permetia situar el personatge en un regne determinat i conèixer els càrrecs i missions que havia acomplert i també els lligams amb el rei des d'abans de l'accessió al tron, ja que sembla clar que mantingué prop seu per aconsellar-s'hi les persones que havien format part de la seva casa com a infant i, especialment, els que l'havien ajudat en l'empresa siciliana, entre els anys 1392 i 1396. Malauradament, he hagut de reduir aquestes biografies a unes quantes ratlles a la llista de càrrecs cortesans que puc publicar ara. Espero que ben aviat tot aquest material pugui constituir un llibre.

Pel que fa a la segona pregunta que he formulat al començament, qui nomenava els membres del consell?, és clar que una bona part eren de nomenament del mateix rei, però la llibertat d'elecció resultava limitada per la tradició de la casa reial i la necessitat de mantenir l'equilibri entre els diferents grups poderosos. Hi havia alguns alts càrrecs que no solien canviar: per exemple, el mestre racional; fins i tot quan hi va haver successions traumàtiques, amb processos contra consellers del rei difunt, com el que s'obrí després de la mort de Joan I, molts van continuar en els seus càrrecs: el canceller, alguns governadors etc. i els mateixos acusats van tornar a ocupar càrrecs al cap d'un parell d'anys. Pel que respecta als càrrecs de la cort, camarlencs i majordoms, per exemple, sembla que eren vitalicis.

Cal dir que l'adveniment al tron del rei Martí l'Humà fou aprofitat per les ciutats de Barcelona i de València, que li havien donat un suport fonamental perquè els seus drets successoris fossin respectats, per a imposar una major presència d'ambdues ciutats en els òrgans de poder decisiu, a la cancelleria, a la tresoreria etc.¹⁰.

La pregunta de quin poder exercien realment els membres del Consell és la més difícil de respondre. Podem saber quins membres del consell eren més sovint prop del rei a través de les llistes de testimonis dels privilegis. Podem suposar que aquestes persones eren les que exercien una influència més permanent, ja que és segur que formaven part dels consells ordinaris, que es reunien amb una certa freqüència per tal de decidir afers de justícia o de govern. Els manaments de les cartes reials indiquen a vegades que es basaven en decisions preses en consell. Però tampoc no podem dir que fossin les persones decisives ja que, quan calia resoldre qüestions de gran transcendència, el rei convocava consells extraordinaris i demanava la presència de les personalitats que creia que el podien aconsellar millor. Es el que va fer per exemple quan, el 28 de desembre de 1397, demanà al seu

---

10. M. T. FERRER, *Projecció exterior a Història de Barcelona*, 3. *La Ciutat consolidada (segles XIV i XV)*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana-Ciutat de Barcelona, 1992, 373-374.

parent el marquès de Villena que acudís a la cort per aconsellar-lo en la qüestió del Cisma d'Occident¹¹.

Ja he indicat quins eren els personatges de la família reial i de l'alta jerarquia eclesiàstica que havien exercit més influència durant aquest regnat. Pel que fa als nobles, he pogut constatar per exemple que, entre els quaranta-un camarlencs, alguns tingueren una presència molt continuada a la cort, d'altres hi foren poc presents i d'altres no hi foren presents en absolut. Molts hi prestaven servei quan el rei era present al regne on tenien els senyories; per exemple, Ximèn Pérez d'Arenós serví preferentment en el regne de València, com també Gilabert de Centelles i Ot de Montcada, malgrat que tenia possessions també a Catalunya i a Aragó, o Pere Pardo de Lacasta i també Olf de Pròixida, que era present més seguidament a la cort que no pas a la governació d'Oriola, d'on era governador; Joan de Cardona estigué present a la cort especialment quan el rei era a Catalunya; Pere Lladró, vescomte de Manzanera, semblantment a Aragó, mentre que la presència d'altres sembla deslligada del regne d'on eren originaris, per exemple Berenguer Arnau de Cervelló, Roger de Montcada, Pere de Torrelles, el vescomte d'Illa, Berenguer de Cruïlles fins a la seva mort el 1403, Guerau Alemany de Cervelló, Jordi de Caramany, Galceran de Sentmenat etc. seguiren el rei sovint fora del regne on posseïen terres.

Serviren poc a la cort perquè estaven molt ocupats en qüestions de govern, militars o diplomàtiques personalitats tan destacades com Bernat de Cabrera, Ramon de Perellós, vescomte de Roda, Ramon de Bages o de Llupià, Pere de Queralt, Galceran de Santa Pau o Ramon Alemany de Cervelló. Però van tenir una influència decisiva en els grans afers del regnat.

Sobre el funcionament de les sessions del consell en aquesta època sabem poca cosa. L'ordinació d'Osca del 1286 establí que el consell s'havia de reunir cada dia a la casa del rei i que el monarca havia d'assistir a les reunions del dimarts i del divendres perquè eren els dies en els quals es debatien els afers més importants, referents al monarca i als seus dominis¹². En efecte, malgrat que el rei era el president nat del consell, les seves múltiples ocupacions impedièn sovint que fos present a les seves deliberacions. El substituïa llavors a la presidència del consell el canceller, o bé el vicecanceller, un promovedor, un oïdor o el regent de la cancelleria¹³.

11. D. GIRONA, *Itinerari*, "Anuari IEC", IV (1911-12), 106.

12. F. CARRERAS Y CANDI, *Redes de la real casa: ordenaments de Pere "lo Gran" e Anfós "lo Lliberal" (segle XIII)*, "Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona", 5 (1909-1910), 105.
M. T. TATJER PRAT, *La audiencia real en la Corona de Aragón*, Tesis doctoral leida en Barcelona en 1987, pp. 46 i 50.

13. M. T. TATJER PRAT, *La Audiencia real en la Corona de Aragón*, p. 160.

El consell no tenia unes competències determinades i deliberava sobre totes les qüestions importants relatives al govern dels regnes, l'administració de la justícia, les relacions internacionals, l'economia, l'exèrcit etc. El rei, o qui presidís el consell per ell, solia prendre les decisions d'acord amb el parer expressat per la majoria. El rei Martí fou partidari d'un consell força ampli i reprengué el seu fill Martí el Jove perquè es posà en mans només d'una sola persona, després de la gran topada en el consell d'aquest, el 1403, entre Bernat de Cabrera i Ramon de Bages-Llupià d'una banda i Sancho Ruiz de Liori i Juan Fernández de Heredia de l'altra¹⁴.

El consell reial limitava de fet el poder del monarca, com també ho van voler fer les Corts del 1408, que van presentar capítols exigint que el rei no pogués signar cartes, lletres, rescrits o albarans dels quals es pogués deduir jutj¹⁵. Cal reconèixer, però, que el rei voluntàriament ja va limitar la seva llibertat d'acció en alguna ocasió, com quan ordenà als comissaris per a la redempció jurisdiccional de no fer cap cas de les cartes reials, si contradecien el pla traçat¹⁶.

Un estudi acurat de la correspondència del monarca i de les corts del seu regnat permetrà perfilar millor les personalitats més influents i també els grups polítics.

---

14. J. ZURITA, *Anales*, 4, 872 (lib. X, cap. LXXIV).

15. ACA, C, reg. 2322, ff. 156 r.-160 v.

16. M. T. FERRER, *El patrimoni reial i la recuperació dels senyories jurisdiccionalis en els estats catalano-aragonesos a la fi del segle XIV*, "Anuario de Estudios Medievales", 7 (1970-1971), 436.

APÈNDIX
ELS CÀRRECS DE CORT
CAMARLENC

ANGLESOLA, Hug, noble català; governador i reformador de Mallorca (1397-1398) i capità de l'armada de Mallorca contra Barbaria¹⁷: (+ a. agost 1399).

ARENÓS, Ximèn Pérez d', noble valencià, senyor d'Alberic i de les alqueries de la Foia i Benifaraig. Era camarlenc de Martí l'Humà almenys des de 1382, quan era infant. També fou conseller de Joan I i com a tal fou processat el 1396, però fou absolt el 1398 i tornà ràpidament al favor reial¹⁸. Sojornà a la cort els anys 1398, 1402-1404 i 1406-1407.

AVELLANEDA, Pere, de l'Empordà, conseller i camarlenc el 1397¹⁹.

BAGES o LLUPIÀ, Ramon de, cavaller rossellonès. Fou un dels millors capitans catalans del seu temps. El 1392 acompanyà l'infant Martí a Sicília. Amb Bernat de Cabrera hagué de tenir cura dels afers de govern de l'illa després de la marxa de l'infant, esdevingut rei. Fou mariscal i camarlenc del rei Martí de Sicília. El 1405 tornà a Catalunya i el 1409 participà en l'expedició a Sardenya²⁰. Des de 1401, almenys, era camarlenc del rei Martí l'Humà, però no s'interessà per la vida de la cort.

CABRERA, Bernat de, comte de Mòdica, vescomte de Cabrera i de Bas, almirall de Sicília (1392-1397), mestre justicier (1398-1418), conestable i capità general de Sicília, camarlenc del rei Martí l'Humà. Participà en l'expedició a Sicília de 1392 comandant l'estol. El 1399 Martí l'Humà li confià la direcció del consell reial del seu fill a Sicília. L'any 1408 acompanyà Martí el Jove en l'expedició a Sardenya i seguidament acudí a Catalunya per activar la tramesa de tropes a Sardenya. Fou un dels homes més influents del regnat de Martí l'Humà. Es casà en primeres núpcies amb Timbor de Prades, filla del comte Joan de Prades, i en segones amb Cecília d'Urgell, totes dues de la família reial²¹. Durant les estades a terres peninsulars estigué present a la cort (1397, 1402, 1404 i 1409).

CALATAIUD, Ximèn Pérez de, cavaller, posseí el lloc de Montserrat, al regne de València, fou camarlenc del rei Martí i més tard majordom²².

17. D. GIRONA, *Itinerari*, p. 117, d. 41 (1398, maig, 24).

18. ACA, C, reg. 2086, f. 46 v. (1382, maig, 20), reg. 1867, f. 18 r.-19 r. (1387, juliol, 14) i reg. 2205, f. 76 r.-v. (1407, novembre, 5), reg. 2273, f. 57 r.-v. (1398, març, 22). M. T. FERRER, *L'infant Martí i un projecte d'intervenció en la guerra de Portugal*, VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón. II, vol. III, València, 1973, 224 i doc. 1. M. de RIQUER, *Obras de Bernat Meigs*, Barcelona, Universitat, 1959, *113, *120-121.

19. ACA, C, reg. 2189, ff. 6 v.-7 r. (1397, juny, 16)

20. M. T. FERRER, veu "Llupià-Bages, Ramon de", *Gran Enciclopèdia Catalana*. P. CORRAO, *Governare un regno. Potere, società e istituzioni in Sicilia fra Trecento e Quattrocento*, Nàpols. Liguori ed., 1991, 533.

21. ACA, C, reg. 2195, f. 20 v. (1400, juny, 21). S. SOBREQUÈS, *Els barons de Catalunya*, Barcelona, Ed. Vicens-Vives, 1961, 172-175. P. CORRAO, *Governare un regno*, 535-536.

22. ACA, C, reg. 2201, ff. 19v.-20 r. (1403, abr. 20).

CARAMANY, Jordi de, cavaller, uixer d'armes i conseller i després camarlenc²³. Participà en l'expedició a Sicília de 1392 i en la de Sardenya de 1409.

CARDONA, Hug de, fill del comte de Cardona, i camarlenc²⁴.

CARDONA, Joan Ramon Folc, comte de Cardona des de 1400; almirall des de 1397, és esmentat com a conseller i camarlenc el 1405. Es casà en primeres núpcies amb Joana, filla del duc de Gandia, de la casa reial²⁵. Féu estades a la cort els anys 1398, 1400, 1404, 1405, 1407, 1408 i 1409.

CENTELLES, Eimeric de, noble, tenia possessions a Catalunya i a València. Fou processat a la mort de Joan I com a contrari a la successió del rei Martí: fou absolt el 1398. Prengué part en les lluites de bandositats de València, en les quals morí el 1404²⁶. Tingué un paper polític molt reduït durant aquest regnat i escassa presència a la cort.

CENTELLES, Gilabert de, noble valencià, senyor de Nules i d'Oliva, esmentat com a conseller des de 1397²⁷. Participà en l'expedició a Sicília de l'infant Martí l'any 1392. A València fou cap d'un bàndol, enfrontat al dels Solers, que provocà gravíssims disturbis. Residí sovint a la cort.

CERVELLÓ, Guerau (Alemany) de, noble català, fill de Ramon. Participà en l'expedició a Sicília de 1392. Consta com a camarlenc des de 1397. El rei li confià moltes ambaixades, a la cort papal, a França, a Castella etc. El 1404 rellevà el seu pare en el càrrec de governador de Catalunya²⁸. Fou un dels personatges influents del regnat de Martí l'Humà.

CERVELLÓ, Ramon Alemany de, noble català (+1405); fou governador del Rosselló i Cerdanya (1361), de València (1370-1374), i de Catalunya (1374-1404). Portà a terme ambaixades a França, a la cort pontifícia i a Castella i fou conseller de Pere el Cerimoniós, Joan I i Martí I²⁹. Durant el regnat de Martí l'Humà no féu vida de cort.

CERVELLÓ, Berenguer Arnau de, (+1433) noble català, bé que molt lligat a València a causa del seu matrimoni amb Teresa de Boixadors. Pertanyia a la cort de Martí l'Humà des de molt abans d'esdevenir rei, des de 1381, almenys; el 1392, quan l'acompanyà a l'expedició a Sicília, n'era uixer d'armes i des de 1397, almenys, camarlenc. Intervingué en les bandositats valencianes i per aquesta causa fou detingut el 1404³⁰. Tingué una presència molt constant a la cort.

23. ACA, C, reg. 2195, f. 100 v. (1400); Codoïn XLI, doc. 104 (1404).

24. D. GIRONA, *Itinerari*, p. 120 (1398, jul. 1).

25. ACA, C, reg. 2203, f. 61 v. (1405, des. 28). S. SOBREQÜÉS, *Els barons de Catalunya*, pp. 184-185.

26. Cf. M. T. FERRER, veu "Centelles i de Vilanova, Eimeric de" a *Gran Enciclopèdia Catalana*.

27. ACA, C, reg. 2189, f. 43 r. (1397, juliol, 16).

28. ACA, C, reg. 2189, f. 43 r. (1397, jul. 16). D. GIRONA, *Itinerari*, 120, 123 i 529; M. COSTA, veu "Cervelló i de Queralt, Guerau Alemany de" *Gran Enciclopèdia Catalana*. P. CORRAO, *Governare un regno*, 542.

29. Era camarlenc del rei Martí des de 1397, almenys; ACA, C, reg. 2191, f. 4 v. i reg. 2194, f. 71 v. (1397, agost, 1).

30. ACA, C, reg. 2190, f. 20 r. (1397, juny, 18). M. T. FERRER, *L'infant Martí i un projecte d'intervenció en la guerra de Portugal (1381)*, 211-213.

CRUÏLLES, Berenguer de, (+1403) noble català, senyor de Calonge, fou camarlenc i conseller de Martí l'Humà des que era infant, almenys des de 1378. El 1391 negocià amb Guerau de Queralt a Sicília l'arribada de l'infant Martí i dels reis de Sicília i participà en l'expedició a l'illa el 1392, on rebé diverses possessions, que l'any 1400 deixà al seu fill segon Joan³¹. Féu estades sovint a la cort.

CRUÏLLES, Gilibert de, conseller i camarlenc el 1402³².

FENOLLET, Pere de, vescomte d'Illa i Canet, (+ 1423). Participà en l'expedició a Sicília de 1392, i obtingué el càrrec de canceller del regne (1392-1395), a més de diverses possessions; era camarlenc del rei Martí almenys des de 1399. L'any 1403 el rei li confià la lloctinència o "vice regia" al regne de València més enllà del Xúquer, especialment a Xàtiva, perquè apaivagués les bandositats³³. Residí freqüentment a la cort.

GURREA, Lope de, noble aragonès, senyor de Gurrea, participà en l'expedició a Sicília de 1392. Fou el cap d'una de les faccions enfrontades en la lluita de bandositats a Aragó. L'any 1408 era camarlenc³⁴, però no freqüentà la cort.

LLADRÓ, Pere, vescomte de Manzanera o de Vilanova, senyor de Manzanera, a Aragó, i de Pop, Murla, Castalla i Xelva, al País Valencià; des de 1390 era també vescomte de Xelva. Era camarlenc ja el 1397³⁵. Visità la cort els anys 1397 i 1398.

MONTCADA, Ot de, noble, senyor de les baronies d'Aitona, Fraga i Mequinensa i, al País Valencià, de les de Xiva, Vilamarxant i Castellnou. L'any 1381 havia acompanyat a Grècia el vescomte de Rocabertí i el 1392 participà en l'expedició a Sicília, junt amb els seus fills Guillem Ramon i Pere. Sojornà amb freqüència a la cort.

MONTCADA, Roger de, noble català, fill petit de Pere, senyor de Llagostera. Posseí la baronia de Milany i de Vallfogona, que li aportà la seva esposa. Participà a l'expedició a Sicília de 1392. Fou governador de València (1386-1387), governador i reformador de Sardenya (1397) i governador de Mallorca (1401-1413). Fou un dels camarlencs més presents a la cort³⁶.

MONTCADA, Joan de, noble, fill d'Ot de Montcada, participà en l'expedició a Sardenya, capitanejada per Pere de Torrelles; el 1409 és esmentat com a camarlenc³⁷.

31. ACA, C, reg. 1262, f. 188 v. (1378, novembre, 15). F. GIUNTA, *Aragonesi e Catalani nel Mediterraneo*, I, Palermo, 1953, 192. S. SOBREQUÉS, veu "Cruïlles i de Mosset, Berenguer de", *Gran Enciclopèdia Catalana*, P. CORRAO, *Governare un regno*, 544-545.

32. ACA, C, reg. 2197, ff. 166v.-167r. (1402, maig, 30).

33. P. CORRAO, *Governare un regno*, 383 i 549. ACA, C, reg. 2191, f. 215 v. (1399, ab. 3) i el nomenament de virrei a reg. 2223, ff. 83 r.-84 v. (1403, març, 8). Encara era virrei el 1404: reg. 2200, f. 36 (1404, febrer, 14).

34. J. ZURITA, *Anales*, 4, 835 i 870 (lib. X, caps. 66 i 75). ACA, C, reg. 2205, f. 162 v. (1408, set. 10).

35. J. ZURITA, *Anales*, 4, 811, 851-853 (lib. X, caps. 59 i 70). ACA, C, reg. 2189, f. 75 r. (1397, octubre, 13).

36. Consta com a camarlenc des del 1397, almenys: ACA, C, reg. 2189, f. 37 r. (1397, agost, 10). M. T. FERRER, *La política siciliana de Pere el Cerimoniós a El catalans a Sicília*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1992, 39-40.

37. ACA, C, reg. 2187, f. 115 r.-v. (1409, abr. 30).

OMS, Berenguer d', Cavaller rossellonès, uixer d'armes i camarlenc des de 1407, almenys³⁸. Estigué present sovint a la cort.

PARDO DE LACASTA, Pere, cavaller valencià. Participà en l'expedició a Sicília el 1392. Fou alcaid del castell de Sogorb, uixer d'armes i conseller del rei Martí i des del 1407 camarlenc. Encapçalà un bàndol valencià. El 1412 el Parlament valencià l'envià a Casp perquè defensés els drets successoris del comte de Luna³⁹. Sojornà sovint a la cort.

PERELLÓS, Ponç de, noble rossellonès, germà de Ramon. És esmentat com a conseller i camarlenc del rei des de 1397. També fou conseller i camarlenc de la reina Violant⁴⁰.

PERELLÓS, Ramon de, vescomte de Perellós i de Roda, noble rossellonès. Portà a terme nombroses missions diplomàtiques i militars. El 1392 passà a Sicília amb l'infant Martí. Malgrat la seva poca presència a la cort, exercí una gran influència. Fou també home de lletres i autor del *Viatge al Purgatori de San Patrici*⁴¹.

PINÓS, Bernat Galceran de, noble català, senyor de les baronies de Pinós, Mataplana i la Portella i, pel seu matrimoni amb Aldonça de Castre, de les de Castre, Peralta i Guimerà. Fou també camarlenc de Joan I⁴².

PRÒIXIDA, Olf de, noble valencià, senyor d'Alcosser, Almenara i Llutzent. Fou governador de València dellà Xixona (1387-1415), però residí més temps a la cort que a la governació⁴³.

PUIGCALM, Asbert, conseller i camarlenc des de 1398, almenys⁴⁴.

QUERALT, Pere, (+1408) noble català, senyor de la baronia de Queralt. Participà l'any 1392 en l'expedició de Sicília. Portà a terme diverses ambaixades: a Roma, a Tunis el 1403 etc. El 1407 tornà a Sicília, on morí. Fou, a més, poeta i bibliòfil⁴⁵. Freqüentà poc la cort.

ROCABERTÍ, vescomte Jofre de, (+1403), camarlenc i conseller de Joan I i de Martí l'Humà. Participà en l'expedició a Sicília de 1392⁴⁶. Freqüentà molt poc la cort.

38. ACA, C, reg. 2203, f. 191 r. (1407, gen. 17). Posseïa el castell de la Clusa: reg. 2196, ff. 117 v.-118 r. (1400, des. 14).

39. ACA, C, reg. 2272, f. 82 r. (1407, oct. 28). ZURITA, *Anales*, 5, p. 29 i M. T. FERRER, veu "Pardo de la Casta i Roda, Pere", *Enciclopèdia Catalana*.

40. D. GIRONA, *Itinerari*, 95 i 149 (esmentat com a Ponç de Roda, pel títol del seu pare). ACA, C, reg. 2059, f. 97 r.-v. (1398, març, 18). M. COSTA, veu "Perellós, Ponç de", *Gran Enciclopèdia Catalana*.

41. D. GIRONA, *Itinerari*, 569. M. T. FERRER, *L'infant Martí i un projecte d'intervenció en la guerra de Portugal, 222-223: Noves dades per a la biografia de Ramon de Perellós, autor del Viatge al Purgatori de Sant Patrici*, en *Homenatge a Casimir Martí, i Activitats polítiques i militars de Ramon de Perellós, autor del Viatge al Purgatori de Sant Patrici, durant el regnat de Joan I, en Homenaje a la memoria de Dereck Lomax*, tots dos en curs de publicació. M. M. COSTA i M de RIQUER, veu "Perellós, Ramon de". *Gran Enciclopèdia Catalana*.

42. M. T. FERRER, *El patrimoni reial*, 436-442; i veu "Pinós i de Fenollet, Bernat Galceran de", *Gran Enciclopèdia Catalana*.

43. M. T. FERRER, *Organització i defensa d'un territori fronterer. La governació d'Oriola en el segle XIV*, Institució Milà i Fontanals. CSIC, Barcelona, 1990, 142-148.

44. D. GIRONA, *Itinerari*, p. 113, n. 25 (1398, març, 21).

45. D. GIRONA, *Itinerari*, 534, M. de RIQUER i M. M. COSTA, veu "Queralt i de Pinós, Pere de", *Gran Enciclopèdia Catalana* i P. CORRAO, *Governare un regno*, 563.

46. D. GIRONA, *Itinerari*, 115, d. 35 (1398, abril, 25) i 127 (1398, octubr, 14) i ACA, C, reg. 2242, f. 49 r. (1398, novembre, 25).

- SANTA PAU, Galceran, germà d'Hug, senyor de les baronies de Mosset, Santa Pau i Castellfollit, heretà també a Sicília Butera i Licodia, donades al seu pare per l'infant Martí. Es esmentat com a camarlenc, almenys des de 1402. Residí normalment a Sicília i també fou conseller i camarlenc de Martí el Jove⁴⁷. Sojornà poc a la cort catalana.
- SANTA PAU, Hug de, noble català, senyor de les baronies de Mosset i Santa Pau (+ 1399 a Sicília). L'any 1392 participà amb el seu pare Hug i el germà Galceran en l'expedició a Sicília⁴⁸. Fou present a la cort els anys 1397-1398 i 1399.
- SENESTERRA, Bernat de, noble empordanès. Fou governador del regne de València dellà Xixona (1380-1387), conseller i camarlenc i procurador general del comtat d'Empúries des de 1402⁴⁹.
- SENTMENAT, Galceran de, cavaller català. Participà amb els seus germans Ramon i Pere en l'expedició a Sicília de 1392. Fou uixer d'armes i des del 1403 conseller i camarlenc⁵⁰. Estigué present a la cort amb molta freqüència.
- SO, Bernat de, vescomte d'Èvol, noble rossellonès, esmentat com a camarlenc el 1397. Participà en l'expedició a Sardenya de 1409⁵¹.
- TORRELLES, Pere de, (+1410) cavaller català. Fou cambrer i conseller (1398), cambrer major i més tard camarlenc (1402, però inscrit el 1408 com a supernumerari); el 1409 fou capità general de l'armada enviada a Sardenya. Amb el seu germà Ramon fou tutor de Frederic, fill natural de Martí el Jove⁵². Exercí una gran influència en el rei, especialment a la segona part del regnat, i residí molt sovint a la cort.
- TORRELLES, Ramon, cavaller català, germà de Pere, conseller i cambrer (1398), cambrer major (1405) i camarlenc (1408), a més a més dels dos camarlencs ordinaris⁵³.
- URREA, Lope Ximénez d', noble aragonès, primer marit de Brianda de Luna, germana de la reina Maria. Freqüentà poc la cort.
- VILARAGUT, Berenguer de, menor, noble valencià, baró d'Olocau. Participà en l'expedició a Sicília de 1392. Fou camarlenc i conseller del rei almenys des de 1403⁵⁴.
- VILARAGUT, Pere de, noble valencià, conseller i camarlenc del rei almenys des de 1399⁵⁵.

47. ACA, C, reg. 2198, f. 93 v. (1402, setembre, 20). D. GIRONA, *Itinerari*, 567. P. CORRAO, *Governare un regno*, 567.

48. ACA, C, reg. 2209, ff. 105 v.-109 r.

49. M. T. FERRER, *Organització i defensa d'un territori fronterer*, 132-141.

50. D. GIRONA, *Itinerari*, 520 i 572. ACA, C, reg. 2200, f. 111 v. (1404, juliol, 7).

51. ACA, C, reg. 2190, f. 48 r. (1397, juny, 22). J. ZURITA, *Anales*, 4, 913 (lib. X, cap 87).

52. ACA, C, reg. 2191, f. 19 r. (1398, març, 15); D. GIRONA, *Itinerari*, "A.IEC", IV, 126 (1398, oct. 22) i 162, d. 12. (1401, maig, 14), V, 622. CODOIN, I, 21 (1409, juny 11). A. BOSCOLO, *La politica italiana di Martino il Vecchio re d'Aragona*, Pàdua, 1962, 140-146, 168.

53. D. GIRONA, *Itinerari*, "A.IEC", IV, 112, d. 20 (1398, març, 4) i V, 622. ACA, C, reg. 2203, f. 39 r. (1405, novembre, 3)

54. CODOIN, I, 1 (1403, gener, 15).

55. D. GIRONA, *Itinerari*, 144, d. 40 (1399, maig, 28).

MAJORDOMS

- CALATAIUD, Ximèn Pérez de, cavaller valencià; camarlenc, i després majordom del rei Martí⁵⁶.
- CALATAIUD, Pere Sánchez de, noble valencià, senyor de Pedralba. Pertanyia a la casa de l'infant Martí des de 1377, primer com a cambrer i després com a majordom (1379). Participà en l'expedició a Sicília de 1392, i hi rebé terres⁵⁷.
- CERVELLÓ, Pere de, noble català, germà de Berenguer Arnau. Pertanyia a la cort de l'infant almenys des de 1387 amb el càrrec de coper. Prengué part en l'expedició a Sicília de 1392. Fou conseller i majordom del rei des del 1396⁵⁸.
- GURREA, Miguel Sanxis de, cavaller aragonès; és esmentat com a majordom⁵⁹.
- ORRIOLS, Bernat Alemany d', cavaller català, esmentat com a majordom l'any 1401. El fill, Arnau, era uixer d'armes⁶⁰.
- PUEYO, Gil Ruiz de, cavaller valencià, senyor de Benifaraig; esmentat com a majordom l'any 1400⁶¹.
- RIUSEC, Galceran de, cavaller valencià, senyor de Cotes; és esmentat com a majordom el 1401⁶².
- BLANES, Ramon de, cavaller català (+1410), ja era majordom de l'infant Martí el 1392, quan passà amb ell a Sicília⁶³; un cop rei, en fou algtzrir almenys fins cap a 1406, en què consta que ja era majordom.
- BLANES, Vidal de, cavaller valencià, senyor d'Albalat, de Cotes, de Segart etc. Fou algtzrir de Joan I; cambrer i majordom, des de 1408, de Martí I⁶⁴.

UIXERS D'ARMES

- ARTERS, Jaume d', cavaller, (1409)⁶⁵.
- BOÏL, Felip de, noble valencià, germà del governador Ramon Boil. L'any 1404 ja era uixer d'armes i conseller⁶⁶.
- BURGUÈS, Gregori, cavaller, (1403)⁶⁷.
- CAMPLLONC, Jaume de, cavaller català, (1408)⁶⁸.

56. ACA, C, reg. 2204, ff. 145 v.-146 r. (1407, abr., 29). Cf també a l'apartat dels camarlencs.

57. M. T. FERRER, *L'infant Martí i un projecte d'intervenció en la guerra de Portugal*, p. 220, n. 44.

58. P. CORRAO, *Governare un regno*, 457. ACA, C, reg. 2209, f. 145 r.-v. (1396, nov. 24).

59. ACA, C, reg. 2189, f. 179 v. (1398, febrer, 10).

60. ACA, C, reg. 2196, f. 76 v.

61. ACA, C, reg. 2194, f. 136 r. (1400, març, 26).

62. ACA, C, reg. 2197, ff. 94 v.-95 r. (1401, oct., 18).

63. P. CORRAO, *Governare un regno*, 224, 229, 230, 318 i 456.

64. D. GIRONA, *Itinerari*, 623 (1408, feb. 6). M. T. FERRER, veu "Blanes i de Castellar, Vidal de",

Gran Enciclopèdia Catalana.

65. ACA, C, reg. 2206, f. 177 (1409, juliol. 9).

66. ACA, C, reg. 2235, ff. 34 v.-35 r. (1404, juliol. 12) i D. GIRONA, *Itinerari*, 609-610.

67. D. GIRONA, *Itinerari*, 524, 624 i ACA, C, reg. 2208, ff. 171 v.-172 r. (1410, oct. 24).

68. D. GIRONA, *Itinerari*, 623.

- CARAMANY, Jordi de, cavaller català, (1399)⁶⁹. V. per camarlencs.
- CARTELLÀ, Guillem de, cavaller català, (1403)⁷⁰.
- CORBERA, Riambau de, cavaller català, senyor del castell del Far. (1406).
- ESCRIVÀ, Jaume Guillem, uixer d'armes el 1410; des de 1391 cap de les escoltes de la governació del·là Xúquer; havia estat camarlenc del comte de Foix⁷¹.
- LÒPEZ DE HEREDIA, Francisco, cavaller aragonès; esmentat com a uixer d'armes el 1403⁷².
- ORRIOLS, Arnau d', fill de Bernat Alemany d'Orriols, majordom del rei. Era uixer d'armes el 1401⁷³.
- OMS, Berenguer d', cavaller rossellonès, uixer d'armes des de 1399, almenys⁷⁴. V. per camarlencs.
- OMS, Bernat, cavaller rossellonès, conseller i uixer d'armes des del 1400, almenys⁷⁵.
- PARDO DE LACASTA, Pere, cavaller valencià, és esmentat com a uixer d'armes i conseller el 1399⁷⁶. V. per camarlencs.
- PEGUERA, Andreu de, cavaller català, senyor del castell de Balsareny; és esmentat com a uixer d'armes el 1403⁷⁷.
- PERAPERTUSA, Bernat Berenguer de, cavaller rossellonès, participà en l'expedició a Sicília de 1392, juntament amb el germà Amill; el 1397 és esmentat com a uixer d'armes⁷⁸.
- PUIG, Mateu de, cavaller rossellonès, uixer d'armes del rei al Rosselló⁷⁹.
- RAJADELL, Manuel, cavaller català, esmentat com a uixer d'armes el 1406; era també procurador general de la reina Maria (1405)⁸⁰.
- RIBERA, Francesc, cavaller, és esmentat com a uixer d'armes el 1398⁸¹.
- SENTMENAT, Galceran de, cavaller català, és esmentat com a uixer d'armes i conseller des de 1399⁸². V. per camarlencs.
- VILARRASA, Lluís de, cavaller valencià, esmentat com a uixer d'armes el 1410⁸³.

---

69. ACA, C, reg. 2193, f. 7 v. (1399, jul. 17).

70. D. GIRONA, *Itinerari*, p. 521.

71. M. T. FERRER, *Organització i defensa d'un territori fronterer*, 316-317.

72. D. GIRONA, *Itinerari*, 528 (1403, juliol, 20).

73. ACA, C, reg. 2196, f. 76 v. (1401, abril, 27).

74. D. GIRONA, *Itinerari*, 148 (1399, nov., 27).

75. ACA, C, reg. 2195, f. 133 r. (1400, des. 14).

76. ACA, C, reg. 2237, f. 16 v. (1399, feb. 18).

77. J. ZURITA, *Anales*, vol. 4, 850 (lib. X, cap.69). ACA, C, reg. 2199, f. 199 r. (1403, oct. 1).

78. ACA, C, reg. 2217, f. 11 v. (1397, jul. 18).

79. ACA, C, reg. 2203, ff. 75 v.-76 r. (1405).

80. ACA, C, reg. 2203, f. 66 r. (1406, febrer, 4). A. BOSCOLO, *Politica Italiana*, 53 i 277.

81. D. GIRONA, *Itinerari*, p. 132 (1398, des. 27).

82. ACA, C, reg. 2193, f. 7 v. (1399, jul. 17).

83. ACA, C, reg. 2208, f. 63 r. (1410, febrer, 24).

ALGUTZIRS

- BECEROLA, Jofre de la, fou inscrit com a algutzir el 8 de novembre de 1406⁸⁴.
- BLANES, Ramon de, cavaller català, esmentat com a conseller i algutzir des de 1397⁸⁵. V. per majordoms.
- RAJADELL, Guillem de, cavaller català, esmentat com a algutzir des de 1400⁸⁶.
- RIPOLL, Manuel, inscrit com a algutzir el 30 de maig de 1407⁸⁷.
- ROSANES, Galceran de, cavaller català, participà en l'expedició a Sicília de 1392 i era algutzir de l'infant; esmentat com a algutzir a terres peninsulars el 1400; fou inscrit per l'escrivà de ració el 19 de desembre de 1409⁸⁸.
- VALLTERRA, Joan de, cavaller i algutzir⁸⁹
- VILAMARÍ, Francesc de, cavaller, esmentat com a algutzir el 1400⁹⁰.
- VIVES, Berenguer, conseller i algutzir el 1403⁹¹.

ALTRES CÀRRECS DE LA CORT

- BERTRAN, Francesc, cavaller català, de família de banquers barcelonins ennoblida, falconer del rei ja el 1397⁹².
- MIRÓ, Simon, cavaller d'Oriola, conseller i cavallerís del rei⁹³.

---

84. D. GIRONA, *Itinerari*, 600 i 643.

85. ACA, C, reg. 2190, f. 68 r. (1397, octubre.25); reg. 2217, ff. 43 v.-45 r. (1398, març, 28).

86. ACA, C, reg. 2189, ff. 32 v.-33 r. (1397, juliol. 24); reg. 2243, f. 96 r. (1400, abril, 30).

87. D. GIRONA, *Itinerari*, 600 i 643.

88. ACA, C, reg. 2243, f. 96 r. (1400, abril, 30). D. GIRONA, *Itinerari*, 552, 574, 577. P. CORRAO, *Governare un regno*, 461.

89. D. GIRONA, *Itinerari*, 525.

90. ACA, C, reg. 2243, f. 96 r. (1400, abr. 30). D. GIRONA, *Itinerari*, 579.

91. D. GIRONA, *Itinerari*, 531.

92. D. GIRONA, *Itinerari*, 103 (1397, octubre 10). M. T. FERRER, veu "Bertran, Francesc", *Gran Enciclopèdia Catalana*.

93. ACA, C, reg. 2223, f. 89 r. (1404, febrer, 14).